

Propaganda tools are a mixture of militarized Russian and Soviet content and symbols in the public sphere, education, youth upbringing, leisure activities, and the like.

The brainwashing of the population is based on a centralized information space management system. The main role in its construction is played by the Russian Federation in order to legitimize the occupation policy of the Russian authorities, to create the illusion of independence of decisions and actions of the occupation administration; an extensive media system

The goal of the mental alienation of the population of the temporarily occupied territories from Ukraine is achieved in various ways: the militarization of consciousness, the education of the Soviet Donbas identity, the imposition of historical myths, the creation of a quasi-held attributive simulacrum, and the like. Total control over information resources and communication means provides unlimited opportunities for the occupation administration to carry out propaganda actions, and the length of time makes the task of counter-propaganda extremely difficult.

Keywords: *Hybrid War, Russian-Ukrainian War, Information War, propaganda, Temporarily Occupied Territories of Donetsk and Luhansk Regions.*

УДК 323.1(410)

К. В. Балабанов

Р. І. Кусса

ВПЛИВ ПІВНІЧНОІРЛАНДСЬКОГО ЧИННИКА НА ПРОЦЕСИ BREXIT

У статті охарактеризовано вплив північноірландського чинника на процеси Brexit. Авторами проаналізовані варіанти встановлення прикордонного режиму між Великобританією та Ірландією, які були запропоновані на початковому етапі Brexit. Обґрунтована важливість збереження «м'якого» кордону в контексті підтримання миру в Північній Ірландії. Розглянуто плюси та мінуси кінцевого рішення встановити між державами «змішаний» кордон.

Ключові слова: *Brexit, Велика Британія, Північна Ірландія, Республіка Ірландія, кордон, сепаратизм.*

DOI 10.34079/2226-2830-2020-10-28-29-153-161

Процес виходу Великобританії з Європейського Союзу був запущений в 2016 р. після проведення референдуму з цього питання. Цей процес виявився складним та тривалим: країна вийшла з ЄС лише 31 січня 2020 р. Найбільшим ускладненням на шляху до затвердження угоди виявився північноірландський чинник.

Північна Ірландія – одна з чотирьох історичних провінцій Великої Британії. У цьому регіоні глибокі історичні витоки має явище сепаратизму. Останнє загострення цієї проблеми спостерігалось в другій половині ХХ ст., коли конфлікт досяг стадії військового зіткнення. Хоча військовий конфлікт завершився в 1998 р., проблема залишається актуальною. Зокрема, побоювання щодо активізації сепаратистських настроїв підвищилися в контексті Brexit, адже більшість жителів Північної Ірландії проголосували проти виходу з ЄС. При цьому найбільш суперечливим питанням став режим кордону між Республікою Ірландія та Північною Ірландією, адже від нього залежить подальше збереження миру в регіоні.

Даній проблемі приділяється велика увага зарубіжних та українських Інтернет-ЗМІ: BBC, CNN, Irish Times, Радіо Свобода, Сьогодні, Українська правда та ін. Зокрема, були опубліковані аналітичні статті таких авторів, як Джордж С., Макгі Л., Костіна І., Павлюк О., Шелест Г. тощо. Українські дослідники, зокрема Івасечко О. Я. та Коваль О. В., Чекаленко Л. Д., Яковюк І. В. досліджували процес Brexit загалом, аналізували його причини та можливі наслідки, але не розглядали докладно вплив північноірландського фактору. Серед зарубіжних дослідників проблеми Північної Ірландії як чинника Brexit приділив увагу ірландський політолог Генрі Фаррелл.

Метою даної статті є визначення впливу північноірландського чинника на процеси Brexit.

Голосування щодо виходу Великобританії з ЄС відбулося 23 червня 2016 р. У результаті 51,9% виборців, що взяли участь у голосуванні, обрали відповідь «залишити ЄС». На підтримку збереження членства, відповідно, віддали голос 48,1% виборців. Нас також цікавлять результати голосування в окремих регіонах: за вихід з ЄС проголосувала більшість населення Англії (53,4%) та Уельсу (52,5%). Натомість 55,8% населення Північної Ірландії та 62% шотландців висловилися за те, щоб залишитися в складі організації (EU Referendum. Results, 2020). Таким чином ми бачимо, що це питання розділило населення майже порівну. Більше того, воно розділило країну й за територіальною ознакою: два регіони підтримують вихід з ЄС, а інші два, зокрема і Північна Ірландія – навпаки, хочуть залишитися.

Членство в ЄС як Великобританії, так і Республіки Ірландія стало важливим фактором підтримування миру в регіоні, адже забезпечувало можливість вільного пересування та тісних економічних зв'язків між Північною Ірландією та рештою частиною острова. Натомість Brexit, навпаки, може порушити встановлений мир або призвести до об'єднання Ірландії. Слід згадати, що Белфастська угода, завдяки якій у 1998 р. в Північній Ірландії був поновлений мир, передбачає можливість об'єднання острова, якщо більшість його населення проголосує за це на референдумі. Також в контексті Brexit важливо згадати й про таке положення Белфастської угоди, як можливість для населення регіону мати подвійне громадянство, адже це право через вихід країни з ЄС було поставлено під загрозу (The Belfast Agreement, 1998).

Особливе значення має прикордонний режим між Північною Ірландією та Республікою Ірландія. За Белфастською угодою цей кордон відкритий, і поки Британія була членом ЄС це не викликало проблем. Натомість на перемовинах щодо виходу з організації саме це питання стало найбільш суперечливим, адже, з одного боку, необхідно встановити контроль за пересуванням людей та перевезенням товарів між ЄС та Великою Британією, а з іншої, залишити Белфастську угоду чинною заради збереження миру в регіоні.

Розглянемо можливі варіанти нового прикордонного режиму, які сформулювали різні зацікавлені сторони на початку процесу Brexit. Серед таких варіантів називалися наступні: «електронний» кордон, «жорсткий» кордон, «змішаний» кордон, збереження членства Великобританії в Митному союзі ЄС (Конфликт в Северной Ирландии: Brexit угрожает разбередить старые раны, 2017; Farrell, 2018).

«Електронний» кордон передбачає технічний, цифровий моніторинг і вибіркові перевірки на розподільчих пунктах. Спершу британський уряд підтримував саме цей варіант, проте згодом відмовився від нього як від недостатньо ефективного. До того ж, проти такого режиму виступила Республіка Ірландія, зокрема, відмовившись від участі в установленні таких технічних бар'єрів (і взагалі будь-яких інших бар'єрів).

«Жорсткий» кордон передбачає встановлення традиційного прикордонного контролю, з перевіркою на кордоні кожної особи та всіх товарів. На користь такого режиму виступили прихильники «жорсткого» Brexit (виходу з ЄС без попередньої угоди), зокрема деякі північноірландські юніоністи (ті, хто не бажає відділятися від Великобританії). На думку юніоністів, «жорсткий» кордон з Республікою Ірландія випередить розрив зв'язків Північної Ірландії з Британією. Республіка Ірландія, звісно, виступила категорично проти (Конфлікт в Северной Ирландии: Brexit угрожает разбередить старые раны, 2017). На наш погляд, саме цей варіант міг стати найбільш деструктивним для ситуації в регіоні та призвести до ескалації конфлікту, адже викликав би найбільше невдоволення північноірландських сепаратистів, які виступають за об'єднання регіону з Республікою Ірландія та зацікавлені в тісних зв'язках з цією державою.

Варіант «змішаного» кордону був запропонований ірландським урядом. За цим варіантом, на кордоні Республіки та північної частини острова вводиться «м'який» режим, натомість «жорсткий» кордон необхідно встановити вже між ірландським островом та іншими територіями Великобританії. Юніоністи проти цього варіанту, адже він наближає Північну Ірландію до відділення, що суперечить поглядам юніоністів (Конфлікт в Северной Ирландии: Brexit угрожает разбередить старые раны, 2017).

Також можливим варіантом було зберегти м'який кордон за рахунок збереження членства Великобританії в Митному союзі ЄС при припиненні членства безпосередньо в Євросоюзі. Тобто країна не змогла б впливати на прийняття рішень, проте зберегла б співробітництво з ЄС в рамках єдиного економічного ринку. Це не вимагало жорсткого контролю товарів на кордоні між ЄС та Британією, адже в такому разі зберігається вільна торгівля, а Британія зобов'язується і надалі дотримуватися економічних стандартів ЄС. Перевагою такого шляху є те, що виключається необхідність створення прикордонного контролю як між Республікою Ірландія та Північною Ірландією, так і між частинами Великобританії, а отже й мінімізується ризик ескалації конфлікту. Проте прихильники Brexit виступили проти такого варіанту, вважаючи, що він суперечить бажанню населення, яке було висловлено на референдумі, адже залежність Британії від ЄС таким чином залишилася б дуже високою (Farrell, 2018).

Відносно питання подвійного громадянства жителів регіону суперечок виникло менше. Це питання було врегульовано ще в грудні 2017 р. окремою угодою між Британією та ЄС. Ця угода підтверджує право всіх осіб, народжених у Північній Ірландії, мати громадянство як Британії, так і Ірландії (Шелест, 2017). Проте після Brexit це буде означати, що частина населення країни буде вважатися громадянами ЄС, а решта – ні, що також може сприяти розколу населення, а отже й нестабільності в державі.

Незабаром після референдуму щодо виходу Британії з ЄС розпочалися перемовини між двома сторонами, які виявилися тривалими та складними, зокрема найсуперечливішим питанням став кордон на ірландському острові. Перш ніж досягти узгодження умов виходу, ЄС та Британія вели перемовини майже 20 місяців. Перший варіант проекту угоди був прийнятий сторонами в листопаді 2018 р. Ним підтверджувався вихід Британії з ЄС 29 березня 2019 р. Передбачалося, що після цієї дати країна не матиме права брати участь у прийнятті рішень ЄС, однак вихід не буде «жорстким», а натомість розпочнеться перехідний період. Перехідний період передбачає збереження членства Британії у єдиному вільному ринку та продовження виконання нею законів та правил ЄС. Строк цього періоду планувалося закінчити в грудні 2020 р., але також він може бути подовжений на невизначений термін у тому випадку, якщо сторони не встигнуть визначитися щодо умов

своїх подальших відносин. Режим кордону між Британією та Ірландією вирішено зробити «змішаним»: не буде будь-яких перевірок на кордоні між Республікою Ірландія та Північною Ірландією, проте додаткові перевірки товарів будуть відбуватися при їх транспортуванні між Північною Ірландією та іншими островами Британії. Такий режим буде тривати, поки одна зі сторін не вирішить відмовитися від нього. Таким чином, сторони відмовилися від деструктивного «жорсткого» кордону, що буде на користь виконанню Белфастської угоди. Також перший проєкт угоди передбачав так званий «backstop», або «запасний план», за умовою якого Північна Ірландія може залишитися частиною митного союзу ЄС, якщо до кінця перехідного періоду сторони не знайдуть рішення щодо прикордонного режиму. Це означає, що товари, які прибуватимуть з «основної» частини Британії до Північної Ірландії, після 2020 р. потребуватимуть перевірки на відповідність стандартам ЄС – так само, ніби їх спрямували на експорт до ЄС. Проте така угода не задовольнила юніоністів, адже вона сприяє розділенню держави. Також не підтримали її прихильники Brexit, які виступають за максимальну незалежність країни від ЄС. Адже Британія має продовжувати виконувати правила ЄС, що обмежує її самостійність, зокрема вона зможе торгувати з країнами за межами ЄС лише за умов, викладених у торгових угодах організації (George, 2018).

Проте британський парламент не зміг ратифікувати угоду, адже, як вже було сказано вище, угода не задовольняє інтереси ані північноірландських юніоністів, ані британських прихильників повної незалежності держави від ЄС, які бажають одразу розпочати безперешкодну торгівлю з країнами, що не входять до ЄС. Особливу критику викликав «запасний план», адже в разі його виконання він фактично від'єднає Північну Ірландію від Великобританії, а також частина Британії може надовго залишитися під юрисдикцією ЄС, що не можна вважати повноцінним виходом з організації (Костіна, 2019).

Після провалу ратифікації угоди парламенту було необхідно визначити подальший напрямок дій. Тому 29 січня 2019 р. 317 голосами проти 301 голосу було прийнято рішення про поновлення перемовин з Європейським Союзом з питання кордону між Північною Ірландією та Республікою Ірландія. «Backstop», або «запасний план», було запропоновано взагалі прибрати з проєкту угоди. Перемовини продовжилися, і в результаті 11 березня були погоджені зміни до документу. Вони стосувалися саме «запасного плану» для ірландського кордону і передбачали створення спеціального арбітражу із вирішення питання кордону між Ірландією і Північною Ірландією і підписання нової альтернативної угоди до 2020 р., тобто до кінця перехідного періоду. При цьому голова Єврокомісії Жан-Клод Юнкер попередив британських парламентарів, що третього шансу для схвалення угоди вони мати не будуть. Незважаючи на це, депутати не були задоволені змінами, вважаючи, що досі залишається ризик для Великобританії надовго залишитися під впливом Європейського Союзу. Друге голосування пройшло 12 березня 2019 р., і, як і перше голосування, закінчилося провалом ратифікації (Brexit: парламент Британії вдруге провалив угоду про вихід з ЄС, 2019).

Незважаючи на заяву голови Єврокомісії, ЄС все ж надав британським депутатам третій шанс. Проте змін до угоди більше не вносили. Лідери ЄС лише погодили відтермінування Brexit до 22 травня 2019 р. в тому разі, якщо угода буде прийнята. Якщо ж цього не станеться, строк відтермінування передбачався коротшим – до 12 квітня. Після відтермінування Палаті громад було запропоновано проголосувати за ряд альтернативних варіантів Brexit. Зокрема, 28 березня спікер Палати громад виніс на голосування вісім пропозицій, альтернативних угоді про вихід зі складу Євросоюзу. Серед варіантів були, зокрема, Brexit без угоди, проведення повторного референдуму та варіант «Норвегія +», що

передбачає збереження членства в єдиному європейському ринку. Проте жоден з варіантів не був підтриманий більшістю депутатів (Британський парламент відкинув всі альтернативні варіанти Brexit, 2019). Наступного дня, 29 березня, голосування щодо угоди пройшло втретє, і втретє невдало. Відповідно до попередніх домовленостей з ЄС, після третього невдалого голосування Британія мала б або вийти з ЄС без угоди 12 квітня, або сформулювати свої подальші кроки щодо уникнення «жорсткого» Brexit (Парламент Британії втретє провалив угоду про Brexit, 2019).

Подальшим кроком, який 4 квітня узгодила нижня палата парламенту, стало рішення попросити ЄС про нове відтермінування Brexit. Також у прийнятому законопроекті вказано, що Британія не має покинути ЄС без угоди. ЄС розглянув можливість відтермінування Brexit на саміті 10 квітня. Було вирішено перенести вихід Британії до 31 жовтня 2019 р. Таким чином, Британія отримала додаткові півроку для узгодження умов виходу з організації (Британські депутати з перевагою в один голос підтримали перенесення Brexit, 2019).

Політична криза поступово призвела до відставки Терези Мей, і 24 липня 2019 р. посаду прем'єр-міністра зайняв Борис Джонсон. Він – прихильник Brexit, і його початкова позиція полягала в тому, що вихід з ЄС повинен нарешті відбутися 31 жовтня незалежно від того, чи вдасться досягти підписання угоди.

З приходом нового прем'єр-міністра політична криза в країні та непорозуміння між прем'єром та парламентом не завершилися, а навпаки набрали нових обертів, адже більшість парламентарів виступають за продовження переговорів з ЄС. Джонсон домігся призупинення діяльності парламенту на п'ять тижнів, починаючи з 12 вересня, а також намагався просунути рішення про проведення дострокових парламентських виборів. Натомість парламентарі відхилили питання про проведення виборів, а також за тиждень, який залишився до тимчасового припинення їх повноважень, прийняли важливий закон щодо Brexit. Цей документ передбачає такі основні умови: по-перше, до 19 жовтня парламент має або прийняти рішення про вихід із ЄС без угоди, або затвердити будь-який із варіантів угоди про Brexit, який подасть йому уряд; а по-друге, у разі, якщо жодна з двох вищезгаданих умов не виконана – прем'єр-міністр має звернутися до глави Європейської ради з проханням про чергову відстрочку Brexit до 31 січня 2020 р. (Павлюк, О., 2019). Перемовини Британії з ЄС продовжилися, і 17 жовтня 2019 р. був узгоджений третій варіант проекту угоди, в якому кордон з Ірландією залишився «змішаним», проте був скасований «запасний план». Крім цього, парламент Північної Ірландії кожні 4 роки має вирішувати або надалі слідувати правилам ЄС, або перейти на правила Великобританії (EU (Withdrawal Agreement) Bill, 2019). Проте парламент країни знову відкинув угоду, і прем'єр Джонсон, незважаючи на своє негативне ставлення до відтермінування Brexit, був змушений домовитися з ЄС про відстрочку до 31 січня 2020 р.

Зрушити питання ратифікації угоди вдалося лише після проведення позачергових парламентських виборів 12 грудня 2019 р. Певною мірою ці вибори зіграли роль другого референдуму та довели бажання британців вийти з ЄС. Консервативна партія на чолі з Борисом Джонсоном посилена своїми позиціями, отримавши 43,6% голосів виборців та більшість місць у парламенті (365 з 650) (UK results: Conservatives win majority, 2019). Це дозволило нарешті ратифікувати угоду щодо Brexit: вона була остаточно схвалена парламентом 23 січня 2020 р. Таким чином, 31 січня 2020 р. Британія залишила ЄС, але до кінця 2020 р. буде діяти перехідний період, під час якого Британія залишатиметься членом єдиного ринку ЄС, а також мають бути узгоджені умови подальших економічних відносин між сторонами.

На наш погляд, функціонування режиму «змішаного» кордону в довгостроковій перспективі може призвести до об'єднання Північної Ірландії з Республікою Ірландія, адже регіон матиме тісніші економічні зв'язки з Ірландією, аніж з Великобританією. Це може призвести до проведення референдуму, можливість якого передбачена Белфастською угодою. Проте важливим фактором можуть стати подальші економічні домовленості Британії з ЄС: якщо сторонам вдасться домовитися про умови вільної торгівлі, то зв'язки країни з Північною Ірландією залишаться тіснішими, ніж у разі відсутності угоди. Тобто тісна економічна співпраця Британії з ЄС може попередити відокремлення від країни Північної Ірландії. Значною перевагою прийнятого рішення є збереження «м'якого» кордону між Північною Ірландією та Республікою Ірландія, що дозволяє зберегти дію Белфастської угоди, уникнути невдоволення північноірландських націоналістів та підтримувати мир в регіоні.

Таким чином, саме північноірландський чинник найбільше ускладнив процес укладання угоди щодо виходу Великобританії з ЄС. Це пов'язано з необхідністю зберегти «м'який» режим кордону між Північною Ірландією та Республікою Ірландія, який з 1998 р. забезпечував мир у регіоні. За умовами остаточної угоди щодо Brexit на кордоні буде функціонувати «змішаний» режим: між Північною Ірландією та Республікою Ірландія залишиться «м'який» кордон, натомість необхідні перевірки проводитимуться вже між Північною Ірландією та іншими територіями Великобританії. Не виключено, що таке рішення в довгостроковій перспективі призведе до об'єднання Північної Ірландії з Республікою Ірландія.

Бібліографічний список

- Brexit: парламент Британії вдруге провалив угоду про вихід з ЄС, 2019. *Українська правда*, [онлайн] 12 березня. Доступно: <<https://www.pravda.com.ua/news/2019/03/12/7209005/>> (Дата доступу 20 вересня 2020).
- Британський парламент відкинув всі альтернативні варіанти Brexit, 2019. *Українська правда*, [онлайн] 28 березня. Доступно: <<https://www.pravda.com.ua/news/2019/03/28/7210422/>> (Дата доступу 20 вересня 2020).
- Британські депутати з перевагою в один голос підтримали перенесення Brexit, 2019. *Українська правда*, [онлайн] 4 квітня. Доступно: <<https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/04/4/7094759/>> (Дата доступу 20 вересня 2020).
- Конфликт в Северной Ирландии: Brexit угрожает разбередить старые раны, 2017. *EurAsia Daily*, [онлайн] 5 сентября. Доступно: <<https://eadaaily.com/ru/news/2017/09/05/konflikt-v-severnoy-irlandii-brexit-ugrozhaet-razberedit-starye-rany>> (Дата доступу 20 вересня 2020).
- Костіна, І., 2019. Дикий Brexit: чому Британія може обрати найгірший шлях виходу з ЄС. *Українська правда*, [онлайн] 15 січня. Доступно: <<https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/01/15/7091523/>> (Дата доступу 20 вересня 2020).
- Павлюк, О., 2019. Тактична перемога чи стратегічна поразка: що вирішив британський парламент щодо Brexit. *Українська правда*, [онлайн] 5 вересня. Доступно:

- <<https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/09/5/7100412/>> (Дата доступу 20 вересня 2020).
- Парламент Британії втретє провалив угоду про Brexit, 2019. *Українська правда*, [онлайн] 29 березня. Доступно: <<https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/03/29/7094553/>> (Дата доступу 20 вересня 2020).
- Шелест, Г., 2017. Brexit зупинився на кордоні: як проблема Північної Ірландії ламає переговори Великої Британії та ЄС. *Українська правда*, [онлайн] 13 грудня. Доступно: <<https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2017/12/13/7074989/>> (Дата доступу 20 вересня 2020).
- EU (Withdrawal Agreement) Bill, 2019. *Gov.uk*, [online] October 21. Available at: <<https://www.gov.uk/government/publications/eu-withdrawal-agreement-bill>> (Accessed 20 September 2020).
- EU Referendum. Results, 2020. *BBC News Services*. [online] Available at: <https://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results> (Accessed 20 September 2020).
- Farrell, H., 2018. Northern Ireland's Brexit Problem. *Foreign Affairs*, [online] March 29. Available at: <<https://www.foreignaffairs.com/articles/ireland/2018-03-29/northern-irelands-brexit-problem>> (Accessed 20 September 2020).
- George, S., 2018. Brexit basics: Key points from the draft deal. *CNN*, [online] November 16. Available at: <<https://edition.cnn.com/2018/11/15/uk/brexit-deal-key-policy-takeaways-intl-gbr/index.html>> (Accessed 20 September 2020).
- The Belfast Agreement, 1998. *Gov.uk*, [online] April 10. Available at: <<https://www.gov.uk/government/publications/the-belfast-agreement>> (Accessed 20 September 2020).
- UK results: Conservatives win majority, 2019. *BBC News Services*. [online] Available at: <<https://www.bbc.com/news/election/2019/results>> (Accessed 20 September 2020).

References

- Brexit: parlament Brytanii vdruhe provalyv uhodu pro vykhid z YeS [Brexit: Britain's parliament for the second time fails to leave the EU], 2019. *Ukrainska pravda*, [online] March 12. Available at: <<https://www.pravda.com.ua/news/2019/03/12/7209005/>> (Accessed 20 September 2020). (in Ukrainian).
- Brytanski deputaty z perevahoiu v odyh holos pidtrymaly perenesennia Brexit [British MPs with a majority of one vote supported the transfer of Brexit], 2019. *Ukrainska pravda*, [online] April 4. Available at: <<https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/04/4/7094759/>> (Accessed 20 September 2020). (in Ukrainian).
- Brytanskyi parlament vidkynuv vsi alternatyvni varianty Brexit [The British Parliament has rejected all alternatives to Brexit], 2019. *Ukrainian Pravda*, [online] March 28. Available at: <<https://www.pravda.com.ua/rus/news/2019/03/28/7210422/>> (Accessed 20 September 2020). (in Ukrainian).
- EU (Withdrawal Agreement) Bill, 2019. *Gov.uk*, [online] October 21. Available at: <<https://www.gov.uk/government/publications/eu-withdrawal-agreement-bill>> (Accessed 20 September 2020).
- EU Referendum. Results, 2020. *BBC News Services*, [online] Available at: <https://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results> (Accessed 20 September 2020).

- Farrell, H., 2018. Northern Ireland's Brexit Problem. *Foreign Affairs*, [online] March 29. Available at: <<https://www.foreignaffairs.com/articles/ireland/2018-03-29/northern-irelands-brexit-problem>> (Accessed 20 September 2020).
- George, S., 2018. Brexit basics: Key points from the draft deal. *CNN*, [online] November 16. Available at: <<https://edition.cnn.com/2018/11/15/uk/brexit-deal-key-policy-takeaways-intl-gbr/index.html>> (Accessed 20 September 2020).
- Konflikt v Severnoj Irlandii: Brexit ugrozhaet razberedit starye rany [Conflict in Northern Ireland: Brexit threatens to reopen old wounds], 2017. *EurAsia Daily*, [online] September 5. Available at: <<https://eadaaily.com/ru/news/2017/09/05/konflikt-v-severnoy-irlandii-brexit-ugrozhaet-razberedit-starye-rany>> (Accessed 20 September 2020). (in Russian).
- Kostina, I., 2019. Dykyi Brexit: chomu Brytaniia mozhe obraty naihirshyi shliakh vykhodu z YeS [Wild Brexit: why Britain can choose the worst way out of the EU]. *Ukrainska Pravda*, [online] January 15. Available at: <<https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/01/15/7091523/>> (Accessed 20 September 2020). (in Ukrainian).
- Parlament Brytanii vtretie provalyv uhodu pro Brexit [The British Parliament failed for the third time the Brexit agreement], 2019. *Ukrainska pravda*, [online] March 29. Available at: <<https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/03/29/7094553/>> (Accessed 20 September 2020). (in Ukrainian).
- Pavliuk, O., 2019. Taktychna peremoha chy stratehichna porazka: shcho vyrishyv brytanskyi parlament shchodo Brexit [Tactical victory or strategic defeat: what the British Parliament decided on Brexit]. *Ukrainska pravda*, [online] September 5. Available at: <<https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/09/5/7100412/>> (Accessed 20 September 2020). (in Ukrainian).
- Shelest, H., 2017. Brexit zupynyvsia na kordoni: yak problema Pivnichnoi Irlandii lamaie perehovory Velykoi Brytanii ta YeS [Brexit stopped at the border: how the problem of Northern Ireland breaks the negotiations between Britain and the EU]. *Ukrainska pravda*, [online] December 13. Available at: <<https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2017/12/13/7074989/>> (Accessed 20 September 2020). (in Ukrainian).
- The Belfast Agreement, 1998. *Gov.uk*, [online] April 10. Available at: <<https://www.gov.uk/government/publications/the-belfast-agreement>> (Accessed 20 September 2020).
- UK results: Conservatives win majority, 2019. *BBC News Services*. [online] Available at: <<https://www.bbc.com/news/election/2019/results>> (Accessed 20 September 2020).
- Стаття надійшла до редакції 23.09.2020 р.

K. Balabanov

R. Kussa

INFLUENCE OF THE NORTHERN IRISH FACTOR ON BREXIT PROCESSES

The article considers the influence of the Northern Irish factor on Brexit processes. The authors analyze alternants of the UK-Ireland border regime that were initially offered at Brexit: the «electronic» border, the «hard» border, the «mixed» border, the maintaining United Kingdom's membership of the EU Customs Union. The importance of maintaining the 1998 Belfast Agreement, which provides for a «soft» border between Northern Ireland and the Republic of Ireland, in the context of maintaining peace in the region, is substantiated.

The course of the negotiations between Britain and the European Union on the conditions of the country's exit from the organization is considered. This process was most complicated by the Northern Irish factor and led to a political crisis in the United Kingdom. The Brexit agreement was only ratified on the fifth attempt after the snap parliamentary elections.

The article considers the pros and cons of the final decision to establish a «mixed» border between states, that is conducting border checks not between Northern Ireland and the Republic of Ireland, but between Northern Ireland and other territories of the United Kingdom. The authors conclude that this solution, on the one hand, is conducive to further maintaining peace in the region, but on the other hand, reduces Northern Ireland's ties with the United Kingdom and increases it with the Republic of Ireland. In the long run, this may lead to the exercise of the right to hold a referendum on the union of Northern Ireland with the Republic of Ireland, as provided for in the Belfast Agreement.

Keywords: *Brexit, United Kingdom, Northern Ireland, Republic of Ireland, border, separatism.*

УДК 327(410):314.15-026.48"2000/2010"

Ie. Blazhevskia

EVOLUTION OF THE UNITED KINGDOM IMMIGRATION POLICY IN THE EARLY 2000'S

This article provides a comprehensive overview of Britain's immigration policy early 2000's. Britain was once known as a country of 'zero immigration' and given that the majority of Britain's post-war restrictive measures were targeted at non-white immigrants, many scholars contend that Britain's immigration regime was underpinned by a racialized discourse. In stark contrast to Britain's past record, the Labour governments of 1997 to 2010 pursued an expansionary economic immigration policy. The chapter builds a narrative of British immigration policy until 2010 and serves to demonstrate the unprecedented shift under the Labour governments in comparison to Britain's post-war restrictive framing.

Keywords: *immigration policy, the Labour government, Great Britain.*

DOI 10.34079/2226-2830-2020-10-28-29-161-167

Recent theoretical developments have revealed that the United Kingdom has become known for its zero-immigration policy stance with the goal of limiting immigration to zero or near zero. In other words, "control" – keeping out unwanted migrants – historically has been the policy position of the United Kingdom.

Since January 2002, however, with the introduction of the Highly Skilled Migrants Programme, the piloting of the points system, there has been an overturning of the once traditional immigration position. The rhetoric of "controlling" immigration has now become "managing" immigration and the unrealistic goal of zero immigration has been changed to letting in those who will make a contribution to the UK economy. The HSMP was the United Kingdom's pilot experience with a points based immigration system. Later, in 2008, the Australian-style points based system, as the Home Office calls it, was implemented to overhaul the existing instruments